
Ο ΝΟΜΟΣ 4430/2016 ΓΙΑ ΤΗΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Το κείμενο που ακολουθεί φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο κατανόησης του νέου νόμου για την ανάπτυξη των Φορέων της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.Α.Ο.).

Για τη συγγραφή του πραγματοποιήθηκε ανάλυση του ν. 4430/2016 (Α' 205) και σύγκρισή του με τον ν.4019/2011 (Α' 216), ενώ προηγήθηκε η καταγραφή των προβληματισμών των ανθρώπων που δραστηριοποιούνται σε εγχειρήματα Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, μέσα από την καθημερινή μας επαφή μαζί τους, αλλά και μέσα από εκδηλώσεις, σεμινάρια κλπ. Για την απάντηση των ερωτημάτων και τη διευκρίνιση των θολών ή πολύπλοκων σημείων χρησιμοποιήθηκαν συνεντεύξεις, ομιλίες, κλπ. των εκπροσώπων του υπουργείου, αλλά και απευθύνθηκαν απευθείας ερωτήματα σε αυτούς.

Στο κείμενο, εκτός από την ανάλυση των βασικών σημείων του νόμου περιλαμβάνεται ξεχωριστό κεφάλαιο με τα σημεία εκείνα που μετά την ανάλυση παραμένουν θολά ή προβληματικά καθώς και παράρτημα με παραδείγματα για την καλύτερη επεξήγηση όπου αυτό κρίθηκε απαραίτητο. Τέλος, το κείμενο συνοδεύεται από «Συχνές ερωτήσεις» (FAQ) προκειμένου να είναι διευκολυνθεί η ανάγνωση και κατανόηση του.

Της έκδοσης του παρόντος νόμου, όπως κάθε νόμου, θα ακολουθήσουν αρκετές πράξεις της διοίκησης που θα ερμηνεύουν, κατευθύνουν, αποσαφηνίζουν μία σειρά ανοικτών σήμερα ζητημάτων. Για το λόγο αυτό θεωρούμε σημαντικό οι ενδιαφερόμενοι να κατανοήσουν, εκτός από το γράμμα και το πνεύμα του νόμου.

Όπου στο κείμενο αναφέρεται η πρόθεση του υπουργείου για αλλαγές στο νόμο, έκδοση ερμηνευτικών εγκυκλίων, υπουργικές αποφάσεις κτλ, η πρόθεση αυτή έχει εκφραστεί ρητώς στις πηγές που αντλήσαμε στοιχεία για την τεκμηρίωση που ακολουθεί. Συνεντεύξεις σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα, ομιλίες σε εκδηλώσεις, κατά την συζήτηση στις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές κοκ. Κυρίως όμως στα ίδια τα άρθρα του νόμου που εξετάζουμε (ν.4430/2016).

Λίγα λόγια για το Dock

Το DOCK αποτελείται από ενεργά μέλη του χώρου της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας με συμμετοχή σε συνεταιριστικά εγχειρήματα, κινηματικές δράσεις και δικτύώσεις για την προώθηση της Κ.Α.Ο.

Βρεθήκαμε το 2013 ως ομάδα εργασίας για την Κ.Α.Ο. στην Αλληλεγγύη για Όλους παρέχοντας υποστήριξη σε κάθε ενδιαφερόμενο, ενώ παράλληλα έχουμε πραγματοποιήσει ποικίλες εκδηλώσεις, πρωτοβουλίες συνεύρεσης, δικτύωσης αλλά και ενημέρωσης.

Το Γενάρη του 2016, διευρύνοντας την ομάδα μας με νέα μέλη, αποφασίσαμε να αξιοποιήσουμε την επαγγελματική μας εμπειρία και τις γνώσεις μας και να συγκροτηθούμε σε ένα ανεξάρτητο και συνεργατικό εγχείρημα στήνοντας μια υποστηρικτική υποδομή για την Κ.Α.Ο.

Το 2017 ανοίξαμε τις πόρτες ως Dock - Συνεργατικός Χώρος για την Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία.

Περιεχόμενα

Λίγα λόγια για το Dock.....	1
I. Βασικά χαρακτηριστικά.....	4
I.1. Περιγραφή.....	4
I.2. Υποχρεώσεις και περιορισμοί για φορείς Κ.Α.Ο.....	5
I.3. Νομικές μορφές	6
1. Οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.)	6
2. Οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων	7
II. Ρύθμιση ζητημάτων.....	10
1. Εθελοντική εργασία	10
2. Συνεισφορά σε είδος	11
3. Αμοιβαία ευθύνη	12
III. Υποστηρικτικά μέτρα	13
1. Ως προς τη λειτουργία	13
2. Φορολογικά	13
3. Οικονομικά κίνητρα και ενισχύσεις.....	13
4. Μεταχείριση των φορέων Κ.Α.Ο. από το δημόσιο ή ευρύτερο δημόσιο τομέα.	14
IV. Κοινωνικός αντίκτυπος.....	17
V. Θεσμικά	18
VI. Ρυθμίσεις που προκαλούν προβλήματα	19
1. Σύνδεση μισθολογικής δαπάνης με το τζίρο.....	19
2. Υποβολή στοιχείων	19
3. Αυστηρότερες προϋποθέσεις και όροι λειτουργίας	20
4. Λειτουργία ανενεργών ή πτωχευμένων επιχειρήσεων.....	21
5. Άλλα θέματα	21
I. Παραρτήματα (παραδείγματα, πίνακες κλπ.)	22

I. Βασικά χαρακτηριστικά

I.1. Περιγραφή

Στον παρόντα νόμο η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία ορίζεται ως «Μορφή εναλλακτικής οργάνωσης των οικονομικών δραστηριοτήτων», μεταφέροντας έτσι το κέντρο βάρους στην οργάνωση της δραστηριότητας και όχι στον τελικό σκοπό της, όπως οριζόταν από τον 4019/2011. Με αυτόν τον τρόπο διευρύνεται και το πεδίο των δραστηριοτήτων που δύνανται να νοηθούν ως κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία. Στην κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία μπορούν πλέον να ενταχθούν δραστηριότητες από όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας και όχι μόνο όσες έχουν προνοιακό, ενταξιακό χαρακτήρα. Η διεύρυνση αυτή ξεπερνά και τα ασαφή όρια του «Συλλογικού και παραγωγικού σκοπού¹» του 4019/2011, μέσω της θεσμοθέτησης της νέας νομικής μορφής του Συνεταιρισμού Εργαζομένων.

Η διεύρυνση του πλαισίου που αναφέρεται ο νόμος, επιτυγχάνεται κάνοντας λόγο πλέον συνολικά για κοινωνική αλληλέγγυα οικονομία και όχι περιορισμένα για κοινωνική επιχειρηματικότητα. Με αυτόν τον ορισμό η έννοια της οικονομίας δεν ταυτίζεται με την επιχειρηματικότητα, εφόσον αναγνωρίζεται η οικονομική δραστηριότητα σε δράσεις και εκτός του επιχειρηματικού μοντέλου της αγοράς όπως το γνωρίζαμε μέχρι σήμερα.

Τέλος, αποσυνδέει τη νομική μορφή από την ιδιότητα του «Φορέα Κ.Α.Ο.» βασίζοντας το χαρακτηρισμό ενός εγχειρήματος ως φορέα Κ.Α.Ο. σε ένα σύνολο χαρακτηριστικών² / κριτηρίων και όχι στενά στη νομική μορφή. Αυτοδίκαια φορείς κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας θεωρούνται οι Κοιν.Σ.Επ., οι Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης Κοι.Σ.Π.Ε. (οι οποίοι με βάση τον ν.4430 θεωρούνται Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης) και οι νεοσύστατοι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων, ενώ αποκλείονται τα μονοπρόσωπα νομικά πρόσωπα.

---

¹ «Συλλογικός Σκοπός» είναι η προώθηση των δράσεων συλλογικότητας και η προστασία των συλλογικών αγαθών μέσω αναπτυξιακών, οικονομικών και κοινωνικών πρωτοβουλιών τοπικού, περιφερειακού ή ευρύτερου χαρακτήρα. Ως τέτοιες δράσεις νοούνται ιδίως οι πολιτιστικές, οι περιβαλλοντικές, οι οικολογικές δραστηριότητες, η αξιοποίηση και ανάδειξη τοπικών προϊόντων, η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών., Άρθρο 1 παρ 2 του νόμου 4019/2016

² Για τον ορισμό, τα χαρακτηριστικά κλπ. παραπέμπουμε στο Άρθρο 3 παρ. 3δ του νόμου 4430/2016

1.2. Υποχρεώσεις και περιορισμοί για φορείς Κ.Α.Λ.Ο

Στους σκοπούς και τις δράσεις

Ένας φορέας Κ.Α.Λ.Ο.:

- Αναπτύσσει δραστηριότητες συλλογικής ή/ και κοινωνικής ωφέλειας³
- Μέσω της οριζόντιας και ισότιμης δικτύωσης με άλλους φορείς Κ.Α.Λ.Ο., αποβλέπει στην αύξηση των οικονομικών του δραστηριοτήτων και της παραγόμενης κοινωνικής ωφέλειας.

Στην Εσωτερική Λειτουργία

- Μεριμνά για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή των μελών του και εφαρμόζει δημοκρατικό σύστημα λήψης αποφάσεων, σύμφωνα με την αρχή ένα μέλος μία ψήφος, ανεξάρτητα από τη συνεισφορά κάθε μέλους.

Στις Αμοιβές των εργαζομένων

- Εφαρμόζει σύστημα σύγκλισης στην αμοιβή της εργασίας. Δηλαδή ο ανώτατος μισθός να μην υπερβαίνει πάνω από τρεις φορές τον κατώτατο. Ο περιορισμός μπορεί να αρθεί με απόφαση των 2/3 των μελών της Γενικής Συνέλευσης.
- Από τη δεύτερη χρήση της λειτουργίας του, να παρουσιάζει ετήσια δαπάνη μισθοδοσίας τουλάχιστον ίση με το 25% του κύκλου εργασιών της προηγούμενης χρήσης του. Η υποχρέωση αυτή αφορά τους Φορείς με κύκλο εργασιών και έσοδα επιχορηγήσεων της προηγούμενης ετήσιας χρήσης μεγαλύτερα από το 300% του ετήσιου κόστους μισθοδοτικής δαπάνης ενός υπαλλήλου πλήρους απασχόλησης, με βάση τον κατώτατο νομοθετημένο μισθό χωρίς επιδόματα. Υπόδειγμα αυτού αναφέρεται στο Παράδειγμα ΙΙ του παραρτήματος.

Στη Διανομή κερδών

- Προβλέπει καταστατικά τις ποσοτώσεις στη διανομή κερδών⁴, δηλαδή:
  - 5% για το σχηματισμό αποθεματικού σε Κοιν.Σ.Επ. και Συνεταιρισμούς και τουλάχιστον 5% για τις υπόλοιπες νομικές μορφές.
  - ποσοστό έως 35% αποδίδεται κατ' αποκλειστικότητα στους εργαζόμενους, ασχέτως αν είναι μέλη ή όχι, εκτός αν η Γενική Συνέλευση με πλειοψηφία 2/3 αποφασίσει τη διάθεση τους για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ή τη διεύρυνση της παραγωγικής τους δραστηριότητας.
  - Το υπόλοιπο διατίθεται για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ή τη διεύρυνση της παραγωγικής τους δραστηριότητας.

³ Άρθρο 2, παρ2,3 νόμου 4430/2016

⁴ Άρθρα 21, 31 και Άρθρο 3 παρ. 1,δ,γγ. Στο παράρτημα παρατίθεται ενδεικτικός πίνακας κατανομής των κερδών.

- Τα μέλη του φορέα που δεν είναι εργαζόμενοι δεν έχουν δικαίωμα στη διανομή των κερδών. Δεν υπάρχει δηλαδή καμία πρόβλεψη διανομής μερίσματος με βάση τη συνεταιριστική μερίδα.
- Τα μέλη Αστικών (καταναλωτικών, προμηθευτικών, κλπ.) συνεταιρισμών που έχουν αναγνωρισθεί ως Φορείς Κ.Α.Λ.Ο., μετά από αίτησή τους, έχουν δικαίωμα στη διανομή του πλεονάσματος που προκύπτει από τις συναλλαγές του συνεταιρισμού με τα μέλη του. Το πλεόνασμα τηρείται σε ξεχωριστό λογαριασμό.

Στους κατόχους συνεταιριστικών ή μετοχικών μερίδων

- Δεν έχει ιδρυθεί και δεν διοικείται άμεσα ή έμμεσα από Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. α' ή β' βαθμού ή από άλλο νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Για παράδειγμα, ένα δημοτικό αναψυκτήριο ή ένας δημοτικός παιδικός σταθμός, ο οποίος είναι δημοτική επιχείρηση, δε μπορεί να θεωρηθεί φορέας Κ.Α.Λ.Ο.
- Μέλη Κοιν.Σ.Επ. ή Συν. Εργ. δεν μπορούν να είναι μέλη και σε άλλη ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. ή Συν. Εργ. αντίστοιχα με ίδια δραστηριότητα.

1.3. Νομικές μορφές

Με τον παρόντα νόμο ορίζονται οι δύο νομικές μορφές οι οποίες θεωρούνται αυτοδίκαια φορείς Κ.Α.Λ.Ο.

Αυτές είναι:

1. Οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.)

Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.) είναι οι αστικοί συνεταιρισμοί με καταστατικό σκοπό τη συλλογική⁵ και την κοινωνική ωφέλεια⁶. Διαθέτουν εκ του νόμου την εμπορική ιδιότητα, που σημαίνει ότι νομικά αντιμετωπίζονται όπως οποιαδήποτε άλλη επιχείρηση.

Μπορούν δηλαδή να παράγουν κέρδη από τη δραστηριότητα τους δηλαδή την πώληση προϊόντων και υπηρεσιών στην ευρύτερη αγορά. Άρα με αυτή την έννοια δεν είναι μη κερδοσκοπικοί φορείς. Την ίδια στιγμή όμως μέσα από τους σκοπούς και την ίδια τη δραστηριότητά τους, προάγουν την κοινωνική ωφέλεια, οπότε διαφοροποιούνται από τις εμπορικές εταιρίες που έχουν αποκλειστικό σκοπό το κέρδος.

Ανάλογα με τον ειδικό σκοπό τους, οι Κοιν.Σ.Επ. διακρίνονται σε:

(α) Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων, ή Ένταξης Ειδικών Ομάδων⁷.

Το 30% των μελών της Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων οφείλει να ανήκει σε αυτές τις ομάδες. Το αντίστοιχο ποσοστό για την Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων είναι 50%. Αν το ποσοστό των μελών που προέρχονται από ειδικές ή ευάλωτες ομάδες αντίστοιχα πέσει κάτω από το ελάχιστο, τότε η Κοιν.Σ.Επ.

⁵ Άρθρο 2 παρ 3

⁶ Άρθρο 2 παρ 4

⁷ Άρθρο 2 παρ 8

οφείλει να το αναπληρώσει με νέα μέλη ή εργαζόμενους σε διάστημα 3 μηνών, αλλιώς μετατρέπεται σε Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας.

(β) Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής ωφέλειας, οι οποίες αναπτύσσουν δραστηριότητες «βιώσιμης ανάπτυξης», ή και παρέχουν «κοινωνικές υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος».

Ο ελάχιστος αριθμός μελών για τις Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης είναι 7 ενώ για τις Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας είναι 5.

Τα μέλη μπορούν να είναι φυσικά και νομικά πρόσωπα, με τα νομικά πρόσωπα να μην υπερβαίνουν το 1/3 του συνόλου των μελών της, ενώ δεν επιτρέπεται σε αυτές η συμμετοχή Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) που υπάγονται σε Ο.Τ.Α. Εξαιρέση αποτελούν οι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, στις οποίες, ακολουθώντας την προϋπάρχουσα λογική των Κοι.Σ.Π.Ε. μπορούν να συμμετέχουν νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου κατόπιν έγκρισης του φορέα που τα εποπτεύει.

Μέλος μίας Κοιν.Σ.Επ. δεν μπορεί να είναι μέλος και άλλης Κοιν.Σ.Επ. με ίδια δραστηριότητα.

Η συμμετοχή ενός φυσικού προσώπου μόνο με την ιδιότητα του μέλους σε Κοιν.Σ.Επ. δεν του προσδίδει εμπορική ιδιότητα και δεν δημιουργεί ατομικές ασφαλιστικές ή φορολογικές υποχρεώσεις, ακριβώς επειδή δεν έχει δικαίωμα στη διανομή κερδών.

Κάθε μέλος διαθέτει υποχρεωτικά μία συνεταιριστική μερίδα, το ύψος της οποίας μπορεί να είναι κατά ελάχιστο 100 ευρώ και η απόκτηση της γίνεται με καταβολή μετρητών. Οι συνεταιριστικές μερίδες είναι ισάξιες και κάθε μία από αυτές δίνει δικαίωμα μιας ψήφου στη Γενική Συνέλευση.

Σύμφωνα με τον προηγούμενο νόμο δεν υπήρχε ελάχιστη αξία στη συνεταιριστική μερίδα. Όσες από τις υφιστάμενες Κοιν.Σ.Επ. είχαν ορίσει μικρότερη συνεταιριστική μερίδα, θα κληθούν να την αυξήσουν στα 100 ευρώ

Προβλέπεται και η δυνατότητα απόκτησης προαιρετικών συνεταιριστικών μερίδων (μέχρι 5), οι οποίες δεν δίνουν επιπλέον ψήφο στη Γενική Συνέλευση. Η απόκτηση τους γίνεται είτε με καταβολή μετρητών, είτε με συνεισφορά κινητής ή ακίνητης περιουσίας.

Το ποσοστό των ακαθάριστων εσόδων από τις δραστηριότητες της Κοιν.Σ.Επ. που προέρχεται από Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 65% των συνολικών εσόδων της επιχείρησης, υπολογιζόμενου σε τριετή βάση. Από την πρόβλεψη αυτή, εξαιρούνται οι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης.

Τα μέλη της Κοιν.Σ.Επ. μπορεί να είναι και εργαζόμενοι της με σχέση εξαρτημένης εργασίας. Αμείβονται για την παρεχόμενη εργασία και έχουν όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την εργατική και ασφαλιστική νομοθεσία. Υπόχρεη προς απόδοση των ασφαλιστικών εισφορών προς τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης είναι η Κοιν.Σ.Επ.

Ο αριθμός των εργαζομένων μη μελών δε μπορεί να υπερβαίνει το 40% του συνόλου των εργαζομένων της Κοιν.Σ.Επ.. Το ποσοστό αυτό μπορεί να αυξάνεται μέχρι και το 50% του συνολικού ποσοστού των εργαζομένων της Κοιν.Σ.Επ. κατόπιν έγκρισης του Μητρώου για την αντιμετώπιση έκτακτων εποχικών αναγκών για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες ανά ημερολογιακό έτος.

2. Οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων.

Πρόκειται για επιχειρήσεις που αποτελούνται από τουλάχιστον 3 άτομα (φυσικά πρόσωπα) τα οποία επιθυμούν να βιοποριστούν, παράγοντας από κοινού αγαθά και υπηρεσίες για τρίτους.

Ο Συνεταιρισμός Εργαζομένων δεν είναι απαραίτητο να αποσκοπεί σε κοινωνική ωφέλεια, αρκεί να διαθέτει τα βασικά χαρακτηριστικά των φορέων Κ.Α.Ο. Αυτή η πρόβλεψη διευκολύνει την ίδρυση συνεργατικών σχημάτων σε κλάδους όπως αυτός της εστίασης, που με βάση τις προβλέψεις του προηγούμενου νόμου αντιμετώπιζαν πρόβλημα στοιχειοθέτησης της επιδίωξης κοινωνικού οφέλους. Τέτοιες επιχειρήσεις νοούνται πλέον αυτοδίκαια ως φορείς Κ.Α.Ο.

Μέλη του συνεταιρισμού εργαζομένων είναι μόνο όσοι εργάζονται σε αυτόν, ενώ δεν ορίζονται μέλη – εθελοντές, ούτε μέλη μη εργαζόμενοι.

Κάθε μέλος διαθέτει υποχρεωτικά μία συνεταιριστική μερίδα, το ύψος της οποίας μπορεί να είναι κατά ελάχιστο 100 ευρώ και η απόκτηση της γίνεται με καταβολή μετρητών. Οι συνεταιριστικές μερίδες είναι ισάξιες και κάθε μία από αυτές δίνει δικαίωμα μιας ψήφου στη Γενική Συνέλευση.

Προβλέπεται και η δυνατότητα απόκτησης προαιρετικών συνεταιριστικών μερίδων (μέχρι 3), οι οποίες δεν δίνουν επιπλέον ψήφο στη Γενική Συνέλευση. Η απόκτηση τους γίνεται είτε με καταβολή μετρητών, είτε με συνεισφορά κινητής ή ακίνητης περιουσίας.

Ο συνεταιρισμός εργαζομένων μπορεί να έχει εργαζόμενους οι οποίοι δεν είναι μέλη του σε ποσοστό που δεν ξεπερνάει το 25%.

Η ένταξη σε συνεταιρισμό εργαζομένων επιφέρει ασφαλιστικές υποχρεώσεις, αφού είναι υποχρεωτική η ασφάλιση τους στον ΕΦΚΑ (πρώην ΟΑΕΕ).

Η ασφάλιση των μελών βαρύνει το συνεταιρισμό (οπότε και θεωρείται έξοδο), ενώ τα μέλη απαλλάσσονται από οποιαδήποτε παράλληλη ασφάλιση.

Η εγγραφή στον ΕΦΚΑ γίνεται προσκομίζοντας το καταστατικό και πιστοποιητικό από το μητρώο από τα οποία τεκμαίρεται η ιδιότητα μέλους του Συνεταιρισμού Εργαζομένων.

Δεν προκύπτει ανάγκη για τα μέλη του συνεταιρισμού να κάνουν έναρξη επαγγέλματος στην εφορία, ενώ δεν απαγορεύεται η άσκηση παράλληλης με το συνεταιρισμό δραστηριότητας.

Υπολογισμός ασφαλιστικών υποχρεώσεων

Το θέμα των ασφαλιστικών υποχρεώσεων δε ρυθμίζεται από τον παρόντα νόμο, αλλά ακολουθεί την ισχύουσα νομοθεσία για την κοινωνική ασφάλιση. Δηλαδή, ανάλογα με τη σχέση και το αντικείμενο της εργασίας εφαρμόζεται και για τους εργαζομένους των φορέων Κ.Α.Ο. ότι ισχύει για οποιαδήποτε άλλη νομική μορφή. (Αναμένεται οδηγός από το υπουργείο εργασίας)

Από 1/1/2017 βάση υπολογισμού των εισφορών στον ΕΦΚΑ αποτελεί το μηνιαίο εισόδημα, όπως αυτό καθορίζεται από το καθαρό φορολογητέο αποτέλεσμα, από την άσκηση της δραστηριότητάς κατά το προηγούμενο φορολογικό έτος.

Το κατώτατο ετήσιο εισόδημα που αποτελεί τη βάση υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών είναι τα 7032€ οπότε η κατώτατη εισφορά για σύνταξη και υγεία, είναι 168 ευρώ / μήνα, με βάση τις ισχύουσες διατάξεις για την ασφάλιση¹.

Όσον αφορά την εργασία, τα μέλη του συνεταιρισμού αντιμετωπίζονται ως αυτοαπασχολούμενοι. Έτσι δεν υποχρεούνται σε αναγγελία της εργασίας τους, όπως οι μισθωτοί, στο σύστημα «ΕΡΓΑΝΗ», και μπορούν να παρευρίσκονται στο συνεταιρισμό οποιαδήποτε ώρα. Δεν έχουν σχέση εξαρτημένης εργασίας με τον Συνεταιρισμό οπότε δεν υπόκεινται στις προβλέψεις της εργατικής νομοθεσίας (επιδόματα, άδειες κτλ).

Όσον αφορά τη φορολογία, τα μέλη του συνεταιρισμού εργαζομένων αντιμετωπίζονται ως μισθωτοί. Δηλαδή φορολογούνται κανονικά, με βάση το προσωπικό τους εισόδημα και την αντίστοιχη κλίμακα και αφορολόγητο όριο που ισχύει για τους μισθωτούς.

II. Ρύθμιση ζητημάτων

1. Εθελοντική εργασία

Οριοθετείται η εθελοντική εργασία στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. έχουν κατά κανόνα τη δυνατότητα να απασχολούν εθελοντές μη μέλη για την υποστήριξη των δράσεων τους. Υποχρεούνται να κρατούν Μητρώο Εθελοντών στο οποίο καταγράφονται τα μη μέλη που παρέχουν εθελοντική εργασία. Η απόφαση, η πρόσκληση και το πρόγραμμα της δράσης που θα γίνει χρήση εθελοντών καταγράφονται σε πρακτικό, το οποίο προδημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Φορέα. Αρκεί από την εθελοντική δράση να μην παράγονται άμεσα έσοδα για το Φορέα. Πρακτικά αυτό σημαίνει, να μην απασχολούνται στους Κωδικούς Αριθμούς Δραστηριότητας της επιχείρησης.

Οι λεπτομέρειες καθορίζονται με απόφαση του υπουργείου εργασίας.

Ειδικότερα για τα μέλη...

... των Κοιν.Σ.Επ

Οριοθετείται και κατοχυρώνεται η δυνατότητα μη αμειβόμενης εργασίας για τα μέλη των Κοιν.Σ.Επ. Τα μη εργαζόμενα μέλη έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν μη αμειβόμενη εργασία για την εξυπηρέτηση των σκοπών της Κοιν.Σ.Επ..

Πρόθεση είναι να εγγράφονται οι εθελοντές σε ειδικό πίνακα στο σύστημα «ΕΡΓΑΝΗ». Θα αναφέρεται ο χρόνος υπηρεσιών που προσφέρουν και συμμετέχουν οι εθελοντές. Όστε να προστατεύονται και οι εθελοντές και τα εγχειρήματα. Μέχρι την έκδοση της ΚΥΑ και τη διασύνδεση του μητρώου με το «ΕΡΓΑΝΗ», οι συμβάσεις εντολής, υπάρχει η δυνατότητα να καταχωρούνται στο σύστημα taxis. Δεν είναι υποχρεωτικό, είναι όμως βοηθητικό για τη συνεννόηση με υπηρεσίες όπως ΕΦΚΑ, εφορεία, κλπ.

Για τις Κοιν.Σ.Επ. η μη αμειβόμενη εργασία δε μπορεί να ξεπερνά τις 16 ώρες την εβδομάδα. Για τη μη αμειβόμενη εργασία των μελών ορίζεται ότι οφείλει να υπογράφεται σύμβαση εντολής προκειμένου να είναι καταγεγραμμένος ο χρόνος μη αμειβόμενης εργασίας και το αντικείμενο που αυτή αφορά.

Η Σύμβαση εντολής είναι σύμβαση, ανάμεσα στον εντολέα (τον νόμιμο εκπρόσωπο της Κοιν.Σ.Επ.) και τον 'εθελοντή'⁸. Ρυθμίζεται στον Αστικό Κώδικα στα άρθρα 713-728. Η εντολή είναι απεριόριστης διάρκειας, αν δε συμφωνηθεί αλλιώς, και λήγει με το θάνατο του εντολοδόχου - φυσικού προσώπου ή τη λύση του εντολοδόχου - νομικού προσώπου. Κατά τη σύναψη της σύμβασης εντολής θα πρέπει να οριστεί

στο πρόγραμμα της δράσης το χρονικό διάστημα εργασίας (πχ 6 μήνες, 1 χρόνος). Στη σύμβαση καλό είναι να περιγράφεται ξεκάθαρα και το αντικείμενο, ώστε να μην υπάρχουν υπόνοιες υπόκρυψης εργασίας. Η σύμβαση εντολής οφείλει να γίνεται εγγράφως.

⁸ 'εθελοντής': μέλος της Κοιν.Σ.Επ. που παρέχει σύμφωνα με τις προβλέψεις του νόμου μη αμειβόμενη εργασία με σύναψη σύμβασης εντολής. Ο εθελοντισμός εμπεριέχεται σε διαφορετικές ρυθμίσεις.

Για το πώς πρακτικά θα δηλώνεται η μη αμειβόμενη εργασία στις αρμόδιες υπηρεσίες αναμένεται υπουργική απόφαση.

Αν κατά τον έλεγχο σε μία Κοιν.Σ.Επ. από το ΙΚΑ ή την επιθεώρηση εργασίας εντοπιστούν άτομα – μέλη της Κοιν.Σ.Επ. να απασχολούνται στην επιχείρηση τα οποία δεν έχουν δηλωθεί ούτε ως εργαζόμενοι, ούτε και ως ‘εθελοντές’ με την ως άνω διαδικασία, τότε είναι αναμενόμενο να καταλογιστούν πρόστιμα για ανασφάλιστη εργασία.

... των Συνεταιρισμών Εργαζομένων

Για τους συνεταιρισμούς εργαζομένων δεν επιτρέπεται η μη αμειβόμενη εργασία των μελών.

... άλλων νομικών μορφών

Ισχύουν τα προβλεπόμενα για την εκάστοτε νομική μορφή.

Και μια διευκρίνηση

Τα μέλη της διοικούσας επιτροπής μπορούν να παρευρίσκονται στην επιχείρηση οποιαδήποτε στιγμή, για διοικητικές εργασίες. Δεν κινδυνεύουν από πρόστιμο του ΙΚΑ σε τυχόν έλεγχο. Αρκεί να μην εντοπιστούν να παρέχουν εργασία από την οποία προκύπτει έσοδο (πχ. στη γραμμή παραγωγής ή στο σερβίρισμα) χωρίς να έχει γίνει αναγγελία.

Μη αμειβόμενη εργασία που δεν παράγει άμεσα έσοδα θα μπορούσε να θεωρηθεί:

- σε ένα φροντιστήριο οι εργασίες συντήρησης του χώρου αλλά όχι η διδασκαλία.
- σε έναν ενεργειακό συνεταιρισμό το κάλεσμα σε μία εθελοντική δράση μείωσης κατανάλωσης ενέργειας.
- σε ένα φορέα αγροτουριστικής ανάπτυξης ο καθαρισμός ενός μονοπατιού.

Ενώ δεν μπορεί να θεωρηθεί μη αμειβόμενη εργασία που δεν παράγει άμεσα έσοδα:

- σε ένα εστιατόριο η προετοιμασία του φαγητού
- σε ένα μεταποιητικό συνεταιρισμό η συσκευασία των προϊόντων

2. Συνεισφορά σε είδος

Αναγνωρίζεται η συνεισφορά σε είδος που προσφέρεται από τα μέλη ενός φορέα προς το φορέα. Αυτό γίνεται μέσω της απόκτησης προαιρετικών μερίδων (μέχρι 5 για την Κοιν.Σ.Επ., μέχρι 3 για το Συνεταιρισμό Εργαζομένων), η οποία πραγματοποιείται είτε με καταβολή μετρητών, ή με την εισφορά κινητής ή ακίνητης περιουσίας, εφόσον αυτό προβλέπεται ρητά στο καταστατικό⁹.

Με αυτή τη διαδικασία ουσιαστικά αναγνωρίζεται και νομικά ότι το συνεταιριστικό κεφάλαιο δεν είναι μόνο το χρηματικό ποσό που προκύπτει από την απόκτηση συνεταιριστικών μερίδων, αλλά και η κινητή ή και ακίνητη περιουσία που εισρέει στον συνεταιρισμό.

---

⁹ Άρθρο 16 παρ.4

3. Αμοιβαία ευθύνη

Η ευθύνη των εταίρων, για χρέη της Κοιν.Σ.Επ. και του Συνεταιρισμού Εργαζομένων προς το δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία, είναι αμοιβαία για όλα τα μέλη της και δεν βαρύνει τελικά μόνο το νόμιμο εκπρόσωπο¹⁰.

Σε περίπτωση που ο νόμιμος εκπρόσωπος εναχθεί για υποχρεώσεις του συνεταιρισμού, έχει το δικαίωμα να διεκδικήσει από τα μέλη της Κοιν.Σ.Επ. τις οφειλές που του χρεώθηκαν.

Για χρέη προς ιδιώτες εξακολουθεί η ευθύνη όλων των εταίρων να περιορίζεται στη συνεταιριστική τους μερίδα.

Απεριόριστα και εις ολόκληρον σημαίνει πως κάθε μέλος της Κοιν.Σ.Επ. έχει προσωπική ευθύνη για ΟΛΟ το ποσό του χρέους της Κοιν.Σ.Επ. Ο νόμιμος εκπρόσωπος έχει επίσης τη δυνατότητα να ζητήσει το σύνολο του ποσού ακόμα και από ένα μόνο μέλος της Κοιν.Σ.Επ.

---

¹⁰ Άρθρο 16 παρ.5

III. Υποστηρικτικά μέτρα

Θεσπίζονται μια σειρά από μέτρα, διατάξεις και διαδικασίες προκειμένου να υποστηριχτεί / διευκολυνθεί η λειτουργία και η δράση των φορέων Κ.Α.Ο.

1. Ως προς τη λειτουργία

Απλοποιούνται οι αρχαιρεσίες και οι διαδικασίες συγκρότησης σε σώμα της διοικούσας επιτροπής, αφού δίνεται η δυνατότητα σε Κοιν.Σ.Επ. μόνο πέντε (5) μελών, αντί Διοικούσας Επιτροπής, τα μέλη να εκλέξουν διαχειριστή, ο οποίος αναλαμβάνει όλες τις αρμοδιότητες της Διοικούσας Επιτροπής. Το ίδιο ισχύει και για Συνεταιρισμό Εργαζομένων με τρία μέλη.

Διατηρείται η απαλλαγή υποχρέωσης των φορέων Κ.Α.Ο. να εγγραφούν στο οικείο επιμελητήριο. Η υποχρέωση αυτή υποκαθίσταται από την εγγραφή στο Μητρώο. Υπηρεσίες ΓΕΜΗ θα προσφέρει το «Μητρώο». Οι όροι που θα γίνει αυτό, θα καθορισθούν με υπουργική απόφαση.

2. Φορολογικά

Οι Κοιν.Σ.Επ. και οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων απαλλάσσονται από την υποχρέωση καταβολής τέλους επιτηδεύματος για τα πρώτα πέντε έτη από την έναρξη λειτουργίας. Μετά την πενταετία καταβάλλουν τέλος επιτηδεύματος 500 ευρώ ετησίως¹¹.

Το τέλος του 2016, επειδή βεβαιώνεται το 2017, δεν θα πληρωθεί.¹²

Το 35% των κερδών που διανέμονται στους εργαζομένους των φορέων Κ.Α.Ο., ανεξάρτητα αν αυτοί είναι μέλη ή όχι του φορέα δεν φορολογούνται ως εταιρικά κέρδη (29% + προκαταβολή) αλλά φορολογούνται στον εργαζόμενο με την κλίμακα του εισοδήματος από μισθωτή εργασία.

Όσοι ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες και εργάζονται σε Κοιν.Σ.Επ. ή σε Συνεταιρισμό Εργαζομένων συνεχίζουν να απολαμβάνουν όλα τα επιδόματα και τις κάθε είδους παροχές που λάμβαναν.

3. Οικονομικά κίνητρα και ενισχύσεις

Οι φορείς Κ.Α.Ο. μπορούν να έχουν πρόσβαση στη χρηματοδότηση από το ΕΤΕΑΝ, τον αναπτυξιακό, το ΕΣΠΑ και άλλα προγράμματα επιχειρηματικότητας, καθώς και από το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας.

Η πρόσφατη πρόσκληση του αναπτυξιακού νόμου που ολοκληρώθηκε τέλη Νοεμβρίου του 2016 προέβλεπε την ένταξη των Κοιν.Σ.Επ. με το μισό επενδυτικό πλάνο από ότι οι υπόλοιπες εταιρείες (καθ' ελάχιστο 50.000 ευρώ) σε όλους τους δυνατούς επιλέξιμους κωδικούς δραστηριότητας συμπεριλαμβανομένων πλήθος θετικών εξαιρέσεων. Παρόμοια λογική στήριξης της Κ.Α.Ο. διαπερνά και άλλα προγράμματα στήριξης της επιχειρηματικότητας.

¹¹ Άρθρο 73 παρ. 1

¹² Προκύπτει από τη συνήθη πρακτική σχετικά με τη βεβαίωση φόρων (φοροτεχνικό ζήτημα)

Πρόθεση είναι Το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας να συγκεντρώσει όλα τα χρηματοδοτικά εργαλεία στα οποία θα έχουν πρόσβαση, όσοι αποκλείονται σήμερα από το τραπεζικό σύστημα (non bankable).

Το Ταμείο θα αναπτύσσει μια σειρά δράσεων, όπως επιχορηγήσεις και επιστρεπτές επιχορηγήσεις, μικροδανεισμός-μικροπιστώσεις ή εγγυήσεις. Η λογική του Ταμείου δεν είναι «λίγα λεφτά σε όλους», αλλά συγκεκριμένη υποστήριξη με βάση τις συγκεκριμένες ανάγκες. (ΕΦΣΥΝ 24.10.2016)

Στόχος του υπουργείου εργασίας είναι να διατεθούν κονδύλια ύψους 160 εκατ. Ευρώ στη συγκεκριμένη προγραμματική περίοδο (2014 - 2020) ώστε να αναπτυχθούν από αυτές τις δράσεις, περισσότερες από 30.000 θέσεις εργασίας

Οι Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα μπορεί να εντάσσονται σε προγράμματα του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) για τη στήριξη της εργασίας.

Πόροι των Κοιν.Σ.Επ. και των Συνεταιρισμών Εργαζομένων εκτός των συμβατικών μπορούν να είναι δωρεές και παραχωρήσεις της χρήσης περιουσιακών στοιχείων και κεφάλαια από κληροδοτήματα. Οι φορείς αυτοί μπορούν λοιπόν να γίνουν φορείς

διαχείρισης κληροδοτημάτων.

4. Μεταχείριση των φορέων Κ.Α.Ο. από το δημόσιο ή ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Παραχώρηση χρήσης κινητής και ακίνητης περιουσίας

Οι ΟΤΑ α' και β' βαθμού, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τα Ν.Π.Ι.Δ.- φορείς της Γενικής Κυβέρνησης μπορεί να παραχωρούν, υπό προϋποθέσεις, τη χρήση κινητής και ακίνητης περιουσίας τους σε Φορείς Κ.Α.Ο. για την ενίσχυση δραστηριοτήτων συλλογικής και κοινωνικής ωφέλειας.

Προϋπόθεση είναι ότι οι Φορείς Κ.Α.Ο. δε θα υποκαθιστούν τις γενικές υποχρεώσεις του κράτους στην άσκηση της κοινωνικής πολιτικής.

Αναμένεται εξειδίκευση των κριτηρίων και της διαδικασίας παραχώρησης χρήσης κινητής και ακίνητης περιουσίας με Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις.

Tip: Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι οι Ο.Τ.Α. θα έχουν, εκτός των άλλων, την δυνατότητα να παραχωρούν την χρήση ενός δημόσιου χώρου πχ μιας πλατείας για δράσεις κοινωνικής ωφέλειας σε μία ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. Κάτι που πριν λόγω της εμπορικής ιδιότητας της ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ, απαγορευόταν.

Οι Φορείς Κ.Α.Ο. μπορούν επίσης, μέσα από συγκεκριμένες διαδικασίες και προϋποθέσεις που αναμένεται να εξειδικευτούν, να αξιοποιούν αργούσα δημόσια περιουσία. Ο ευρύτερος δημόσιος τομέας και οι Ο.Τ. Α. α' και β' βαθμού μπορούν να παραχωρούν τη χρήση ανεκμετάλλετων κτιρίων ή γαιών για σκοπούς κοινωνικής ωφέλειας.

Προγραμματικές συμβάσεις

Οι Φορείς Κ.Α.Ο. μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων κοινωνικής ωφέλειας με το Δημόσιο ή φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα και τους Ο.Τ. Α. α' και β' βαθμού, μέσα από συγκεκριμένες διαδικασίες.

Προγραμματικές συμβάσεις είναι συμφωνίες που θέτουν το γενικό πλαίσιο για την οργάνωση και διαχείριση δημοσίων υπηρεσιών και την άσκηση συγκεκριμένης κάθε φορά δραστηριότητας, δια μέσου των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Είναι πιο ευέλικτες από τις δημόσιες συμβάσεις, εφ' όσον πρόκειται για δράσεις κοινωνικής ωφέλειας.

Tip: Αυτό πρακτικά μπορεί να σημαίνει ότι μία Κοιν.Σ.Επ. μπορεί να έχει μία ιδέα / πρόταση που την υποβάλει στον δήμο. Ο δήμος συμφωνεί με την ιδέα και συμβάλει στην υλοποίησή της. Μπορεί να πρόκειται για σύμβαση ανάθεσης έργου, η οποία θα πρέπει να τεκμηριώνεται.

Για να είναι καλυμμένες και οι δύο πλευρές (Κοιν.Σ.Επ. και δήμος) καλό θα ήταν οι συμβάσεις να στέλνονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο για προσυμβατικό έλεγχο, χωρίς όμως αυτό να είναι υποχρεωτικό.

Δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς

Δημόσιες Συμβάσεις Κοινωνικής Αναφοράς είναι αυτές κατά τις οποίες οι αναθέτουσες αρχές (ΟΤΑ, ΝΠΔΔ, στενό και ευρύτερο δημόσιο) στο στάδιο

ανάθεσης (εκτέλεσης έργων, προμήθειας προϊόντων ή παροχής υπηρεσιών) λαμβάνουν υπόψη σημαντικές κοινωνικές πτυχές ως κριτήρια ανάθεσης.

Ενδεικτικά, ως τέτοια κριτήρια νοούνται: α) οι ευκαιρίες απασχόλησης, β) η κοινωνική ένταξη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, γ) η ισότητα ευκαιριών, δ) ο σχεδιασμός της προσβασιμότητας για όλους, ε) η συνεκτίμηση των κριτηρίων αειφορίας, στα οποία περιλαμβάνονται θέματα ηθικού εμπορίου και στ) η ευρύτερη εκούσια συμμόρφωση με την εταιρική κοινωνική ευθύνη(ΕΚΕ)¹³. Αν και δε προβλέπονται απευθείας αναθέσεις σε αυτή τη περίπτωση, για να είναι καλυμμένες και οι δύο πλευρές (Κοιν.Σ.Επ. και δήμος) καλό θα ήταν οι συμβάσεις να στέλνονται στην Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων για προσυμβατικό έλεγχο, χωρίς όμως αυτό να είναι υποχρεωτικό.

5. Συμπράξεις Φορέων Κ.Α.Ο.

Επιτρέπεται στους φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας να **συμπράττουν** μεταξύ τους για οικονομικούς σκοπούς (Άρθρο 7). Οι συμπράξεις αυτές καθίστανται αυτόματα Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας οπότε ισχύουν και για αυτές τα περιγραφόμενα παραπάνω.

Η οικονομική σύμπραξη των φορέων αποσυνδέεται από την πολιτική εκπροσώπηση, η οποία γίνεται μέσω της Ένωσης Φορέων Κ.Α.Ο.

Οι φορείς Κ.Α.Ο. μέσα από τη συνεργασία μπορούν να αναβαθμίσουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που προσφέρουν και να δημιουργήσουν οικονομίες κλίμακας με προστιθέμενη αξία.

Μέλη στην ανωτέρω σύμπραξη, μπορούν να είναι και τα άτομα που εργάζονται σε αυτές.

Η απαγόρευση που τίθεται είναι ότι μέλος εγχειρήματος δε μπορεί να συναλλάσσεται ατομικά με τη σύμπραξη, παρά μόνο μέσω του εγχειρήματος που συμμετέχει.

Οι περιορισμοί στη διανομή κερδών που ισχύουν για τους φορείς Κ.Α.Ο., αίρονται στη περίπτωση των συμπράξεων.

¹³ Ν.4019/2011 άρθρο 16

6. Ενώσεις Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Δέκα (10) τουλάχιστον Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας μπορούν να συστήσουν Ένωση Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Η Ένωση δεν έχει εμπορική δραστηριότητα. Η ένωση αποσκοπεί τόσο στην εκπροσώπηση των φορέων σε εθνικό επίπεδο (Εθνική Επιτροπή Κ.Α.Λ.Ο.), όσο και στην αλληλοϋποστήριξη των φορέων που την απαρτίζουν.

Κάθε Φορέας Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας εκπροσωπείται στη Γενική Συνέλευση της Ένωσης από έναν αντιπρόσωπο και κάθε αντιπρόσωπος έχει μία ψήφο. Ανεξαρτήτως μεγέθους φορέα, όπως ίσχυε για τους αστικούς και τους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Η ένωση ρυθμίζεται από το πλαίσιο που διέπει τους αστικούς συνεταιρισμούς (ν. [1667/1986](#)) και από τα άρθρα 739-866 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Δεν παίρνει κάποιο άλλο νομικό πρόσωπο πχ σωματείο, ΑΜΚΕ κοκ. Η νομική προσωπικότητα είναι η «ένωση φορέων».

Προσοχή: Αυτή τη στιγμή ένας φορέας μπορεί να συμμετέχει σε δύο ενώσεις. Πρόθεση του υπουργείου είναι στις τροποποιήσεις που θα γίνουν, να μην επιτρέπεται η πολλαπλή συνδικαλιστική εκπροσώπηση.

IV. Κοινωνικός αντίκτυπος

Θεσπίζεται η μέτρηση του κοινωνικού αντικτύπου ενός φορέα Κ.Α.Ο. Πράγμα που σημαίνει ότι ο φορέας καλείται να προσδιορίσει τα όσα ισχυρίζεται ότι κάνει.

Πρόκειται για ένα πρότυπο έγγραφο που [θα μπορούν εθελοντικά] ετησίως να συμπληρώνουν και να καταθέτουν στο Μητρώο οι φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, το οποίο θα παρακολουθεί τη συλλογική και κοινωνική ωφέλεια που παράγεται από κάθε Φορέα¹⁴

Tip Πρόθεση του υπουργείου είναι σε δεύτερο επίπεδο να συνδεθεί ο κοινωνικός αντίκτυπος και με τις δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς.

Η λογική των εργαλείων κοινωνικού αντικτύπου, είναι να αποτυπώνουν την κατάσταση και να βλέπει ο φορέας τι πρέπει να αλλάξει. Δεν είναι ελεγκτικό. Για την πρακτική εφαρμογή αυτής της πρόβλεψης αναμένουμε υπουργική απόφαση.

---

¹⁴ Αιτιολογική έκθεση

V. Θεσμικά

Το κράτος αποκτά ενιαίο κέντρο εκπόνησης, παρακολούθησης αξιολόγησης και εφαρμογής Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία. Το κέντρο αυτό είναι η Συντονιστική Επιτροπή¹⁵ για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και αποτελείται από εκπροσώπους από 9 συναρμόδια υπουργεία.

Δημιουργείται για πρώτη φορά, ειδική Γραμματεία¹⁶ Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, η οποία αναλαμβάνει τη συνεργασία ανάμεσα σε όλα τα συναρμόδια υπουργεία. Με κύριο έργο τη χάραξη, εκτέλεση και εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, καθώς καθίσταται δυνατή η εκπόνηση και η παρακολούθηση βραχυπρόθεσμων αλλά και μεσομακροπρόθεσμων πολιτικών για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία.

Δημιουργείται εποπτικός μηχανισμός των φορέων της Κ.Α.Ο. που μπορεί να επιβάλει διοικητικά πρόστιμα (μεταξύ των 1.000 € και 50.000€), τα ακριβή ποσά θα οριστούν με υπουργικές αποφάσεις.

Δημιουργείται κρατικός φορέας ελέγχου, το Τμήμα Παρακολούθησης και Ελέγχων Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας του Υπουργείου Εργασίας, των εγχειρημάτων που εγγράφονται στο μητρώο Κ.Α.Ο.

Ο φορέας αυτός δεν ελέγχει αγορανομικά, υγειονομικά, εμπορικά και άλλα ζητήματα που άπτονται της προστασίας καταναλωτών, αλλά ενημερώνεται για καταγγελίες και αποτελέσματα ελέγχου από τη Διεύθυνση Προστασίας Καταναλωτή και τις υπηρεσίες των Περιφερειών.

Ο εποπτικός μηχανισμός θα ελέγχει τη συμμόρφωση των φορέων της Κ.Α.Ο. με τα άρθρα 1-12 του παρόντα νόμου, και όχι παραβάσεις που άπτονται της αρμοδιότητας άλλων υπηρεσιών (πχ. Υγειονομικές).

---

¹⁵ Άρθρο 13

¹⁶ Άρθρα 36-41

VI. Ρυθμίσεις που προκαλούν προβλήματα

1. Σύνδεση μισθολογικής δαπάνης με το τζίρο

Συνδέοντας τη μισθολογική δαπάνη με τον τζίρο της επιχείρησης στόχος του νομοθέτη είναι να περιοριστεί η αδήλωτη εργασία στους οικονομικά ενεργούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο. Στην πράξη όμως δημιουργούνται παρενέργειες.

Από το δεύτερο χρόνο λειτουργίας της επιχείρησης κι εφόσον ο τζίρος υπερβαίνει το 300% του ετήσιου κόστους μισθολογικής δαπάνης για έναν εργαζόμενο με βάση τον κατώτατο νομοθετημένο μισθό, (με βάση τα στοιχεία του Ιανουαρίου του 2016 τις 10.301€¹⁷) δηλαδή τις 30.902 (300% X 10.301) ευρώ ετησίως, τότε πρέπει να παρουσιάζει ετήσια δαπάνη μισθοδοσίας τουλάχιστον ίση με το 25% του τζίρου αυτού, δηλαδή 7.725 ευρώ.

Με άλλα λόγια, αν ένας φορέας Κ.ΑΛ.Ο. έχει τζίρο 42.340 ευρώ τότε θα πρέπει να εμφανίζει μισθοδοτική δαπάνη $42.340 \times 25\% = 10.585 \text{ €}$.

Για δραστηριότητες με μικρά περιθώρια μικτού κέρδους (πχ εμπορικά καταστήματα) αυτός ο περιορισμός δε μπορεί να τηρηθεί.

Επίσης υποχρεώνει το φορέα σε ζημία στην περίπτωση που ένα έτος με μεγάλο τζίρο ακολουθείται από έτος με μικρό τζίρο, αφού στο δεύτερο έτος υποχρεώνεται σε μισθολογικό κόστος με βάση τα αποτελέσματα του πρώτου.

2. Υποβολή στοιχείων

Οι Κοιν.Σ.Επ. και οι Συν. Εργ. υποχρεούνται να καταχωρούν στο Μητρώο τον διοικητικό και οικονομικό ετήσιο προγραμματισμό και απολογισμό¹⁸, εγκεκριμένους από τη Γενική Συνέλευση των μελών τους.

Η πρόβλεψη υπήρχε και στο 4019/2011 και κατέληξε σε τυποποιημένη διαδικασία χωρίς όφελος και με επιπλέον διαχειριστικό κόστος είτε για τις Κοιν.Σ.Επ. είτε για τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Δημιουργείται έτσι μία υποχρέωση που μόνο οι ΕΠΕ και οι ΑΕ έχουν. Γιατί μόνο αυτές οι δύο μορφές εταιρειών υποβάλουν κάποιας μορφής προγραμματισμό και απολογισμό δράσης. Καμία όμως μορφή επιχείρηση δεν έχει την υποχρέωση υποβολής «ετήσιου οικονομικού προγραμματισμού και απολογισμού εκτέλεσης αυτού» (άρθρο 71). Παρά μόνο ο ευρύτερος δημόσιος τομέας.

¹⁷ Το ετήσιο κόστους μισθοδοτικής δαπάνης ενός υπαλλήλου πλήρους απασχόλησης, με βάση τον κατώτατο νομοθετημένο μισθό χωρίς επιδόματα υπολογίζεται ως εξής (στοιχεία Ιανουαρίου 2016):

586,08 μικτή αμοιβή εργαζομένου X 14 μήνες = 8.204

8.204 X 25,56% εισφορές εργοδότη = 10.301

¹⁸ άρθρο 16 παρ1

3. Αυστηρότερες προϋποθέσεις και όροι λειτουργίας

Με σκοπό την περιφρούρηση του χαρακτήρα της Συλλογικής και Κοινωνικής ωφέλειας των Κοιν.Σ.Επ., αυστηροποιούνται οι προϋποθέσεις και οι όροι λειτουργίας τους:

- Διατηρείται η απαγόρευση συμμετοχής σε φορείς Κ.Α.Λ.Ο. των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Ν. Π.Δ.Δ.) που υπάγονται σε Ο.Τ. Α.
- Μέλος μίας Κοιν.Σ.Επ. δεν μπορεί να είναι μέλος και άλλης Κοιν.Σ.Επ. με ίδια δραστηριότητα, απαλείφοντας την αίρεση που υπήρχε στο προηγούμενο νόμο, για την ίδια περιφέρεια.

Πρόθεση¹⁹ του νομοθέτη είναι να αποτραπεί η εκμετάλλευση των «ευνοϊκών» ρυθμίσεων του νόμου για δημιουργία πλήθους επιχειρήσεων από λίγους επιχειρηματίες

Από την άλλη όμως αποτρέπει την ένταξη ενός μέλους βάση αναγκών και επιθυμιών σε μία συνεταιριστική επιχείρηση. Για παράδειγμα, περιορίζει τη δυνατότητα μέλους Κοιν.Σ.Επ. στον τόπο κατοικίας του, να προσφέρει, να συμμετέχει, να συμβουλευεί άλλη Κοιν.Σ.Επ. με έδρα στον τόπο καταγωγής του.

- Με σκοπό την αποφυγή δημιουργίας κρατικοδίαιτων επιχειρήσεων ή ανάπτυξης πελατειακών σχέσεων, το ποσοστό του τζίρου μιας Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας που προέρχεται από Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 65% του συνολικού τζίρου, υπολογιζόμενου σε τριετή βάση.

Με τη ρύθμιση αυτή εξασφαλίζεται η ανεξαρτησία των Κοιν.Σ.Επ. από το κράτος, αφού οι Κοιν.Σ.Επ. υποχρεώνονται να «βγουν» στην αγορά.

Επίσης η ρύθμιση λειτουργεί επικουρικά στη μη αντικατάσταση δημόσιων δομών πρόνοιας από την επιχειρηματικότητα είτε ιδιωτική είτε «κοινωνική», αφού τέτοιες Κοιν.Σ.Επ. δε θα στέκονται.

- Οριοθετείται το ποσοστό εργαζομένων – μη μελών μέχρι το 40% του συνόλου των εργαζομένων της Κοιν.Σ.Επ. (μέλη και μη-μέλη) ή 50% για εποχικές και άλλες έκτακτες ανάγκες²⁰. Από 25% για τους Συνεταιρισμούς Εργαζομένων. Δίνεται έτσι η ευκαιρία σε ένα υποψήφιο μέλος να δοκιμαστεί στη πράξη η εργασιακή του σχέση με το συνεταιρισμό. Ενώ παράλληλα αποτρέπεται ο συνεταιρισμός να λειτουργεί σαν κανονική εταιρεία που προσλαμβάνει και απολύει κόσμο κατά το δοκούν αφού γίνεται σαφές ότι η πλειοψηφία των εργαζομένων πρέπει να είναι και μέλη.

Η οριοθέτηση αυτή γίνεται κατ' εφαρμογή εκτός των άλλων της σύστασης 193 του ΔΟΕ και αναφέρει ότι η πολιτεία θα πρέπει «να λάβει μέτρα με τρόπο που να μη μπορούν να δημιουργηθούν συνεταιρισμοί ή να μη μπορούν να χρησιμοποιηθούν (οι υπάρχοντες) για την καταστρατήγηση της εργατικής νομοθεσίας και για την δημιουργία καμουφλαρισμένων εργασιακών σχέσεων , απαγορεύοντας έτσι τους ψευδοσυνεταιρισμούς οι οποίοι παραβιάζουν τα δικαιώματα των εργαζομένων και φροντίζοντας ούτως ώστε τα εργατικά δικαιώματα να εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις παντός είδους».

¹⁹ Αιτιολογική έκθεση και προφορική επικοινωνία

²⁰ Αν και για τις εποχικές εργασίες των Κοιν.Σ.Επ. αναμένεται αλλαγή του νόμου σε αυτό το σημείο. Δεν αναμένεται κάποια αλλαγή στους Συν. Εργ. στην περίπτωση που το ίδιο το αντικείμενο είναι εποχιακό ή ευκαιριακό πχ οικοδομή, αγροτικές εργασίες. Όπου η υποχρέωση εγγραφής στον ΟΑΕΕ δεν έχει εποχιακό χαρακτήρα.

4. Λειτουργία ανενεργών ή πτωχευμένων επιχειρήσεων

Με την θέσμιση του Συν.Εργ., το υπουργείο αναγνωρίζει μία δύναμη πραγματικότητα και προσπαθεί να προσφέρει γόνιμο έδαφος για την ανάπτυξη προσπαθειών επαναλειτουργίας ανενεργών επιχειρήσεων από εργαζομένους.²¹ Ερώτημα όμως παραμένει το κατά πόσο αυτό θα μπορέσει να φέρει αποτελέσματα, καθώς η ουσία του θέματος των ανενεργών επιχειρήσεων δεν άπτεται του παρόντος νόμου, αλλά κυρίως του ισχύοντος κάθε φορά Πτωχευτικού Δικαίου.

5. Άλλα θέματα

- Κοιν.Σ.Επ. 5 μελών που δεν θα επιλέξουν την εκλογή διαχειριστή αλλά τη συγκρότηση Διοικούσας Επιτροπής, πολύ πιθανά θα αντιμετωπίσουν στην πορεία πρόβλημα με τις αρχαιρεσίες. Όταν για παράδειγμα καταθέσουν τα πρακτικά εκλογής διοικούσας επιτροπής στην τράπεζα για άνοιγμα λογαριασμού, το νομικό τμήμα θα εντοπίσει το ασυμβίβαστο υποψήφιος να είναι και μέλος της εφορευτικής επιτροπής. Αφού για τις αρχαιρεσίες των Κοιν.Σ.Επ. απαιτούνται 3 υποψήφιοι και 3 μέλη εφορευτική επιτροπή, σύνολο έξι άτομα για πέντε μέλη.
- Ο φορέας πρέπει να διατηρεί ιστοσελίδα (άρθρο 8 παρ 1β), στην περίπτωση που θέλει να απασχολήσει εθελοντές – μη μέλη.
- Οι αποφάσεις της Διοικούσας Επιτροπής καταχωρούνται στο Μητρώο (άρθρο 20 παρ 5).
- Σε περίπτωση καταλογισμού προστίμου από το Τμήμα Παρακολούθησης και Ελέγχων Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, δεν προβλέπεται από το νόμο διαδικασία προσφυγής σε άλλο όργανο.

---

²¹[Άρθρο στην Εφ.Συν.](#) 24.10.2016;

I. Παραρτήματα (παραδείγματα, πίνακες κλπ.)

Παράδειγμα I: Υπολογισμός οικονομικών αποτελεσμάτων φορέα Κ.Α.Ο. για την πρώτη χρήση

ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Αρχικά κέρδη προς διανομή (προ φόρων)	30.000,00 €
συντελεστήρ φόρου	29 %
ποσοστό τακτικού αποθεματικού	5 %
ποσοστό σε εργαζομένους (προ φόρων, φορολογείται στο φυσικό πρόσωπο)	35 %

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΟΣΩΝ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ

αρχικά κέρδη προ φόρων	30.000,00 €
ποσοστό σε εργαζομένους (προ φόρων, φορολογείται στο φυσικό πρόσωπο)	-10.500,00 €
κέρδη επιχειρηματικής δραστηριότητας προ φόρων	19.500,00 €

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΠΟΣΟΥ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ ΚΕΡΔΩΝ

κέρδη επιχειρηματικής δραστηριότητας προ φόρων	19.500,00 €
φόρος εισοδήματος (29%)	- 5.655,00 €
υπόλοιπο ποσό προς διάθεση μετά φόρων	13.845,00 €

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΚΕΡΔΩΝ

υπόλοιπο ποσό προς διάθεση μετά φόρων	13.845,00 €
τακτικό αποθεματικό 5% (φορολογημένο)	692,25 €
επανεπένδυση (φορολογημένο)	13.152,75 €

Για να υπολογίσει το διανεμόμενο ποσό που θα λάβει ο κάθε εργαζόμενος, για την απασχόληση στον Φορέα σε αυτή την διαχειριστική χρήση²², ανεξάρτητα αν ο εργαζόμενος συνεχίζει ή όχι να απασχολείται στο Φορέα, το ποσό των 10.500,00 πολλαπλασιάζεται με το κλάσμα που έχει ως αριθμητή το σύνολο των ετήσιων ασφαλιστικών ημερών (ενσήμων) του κάθε εργαζόμενου και παρονομαστή το σύνολο των ετήσιων ασφαλιστικών ημερών (ενσήμων) του Φορέα για όλους τους εργαζόμενους.

²² Η διαχειριστική χρήση είναι πάντα 12μηνη (από 1/1 ως 31/12) εκτός από την πρώτη και την τελευταία. Η πρώτη είναι από την από ημερομηνία έναρξης ως 31/12 και η τελευταία από 1/1 ως τη διακοπή δραστηριότητας

Παράδειγμα II: υπολογισμός ελάχιστης ετήσιας μισθολογικής δαπάνης

Ακολουθεί ένα παράδειγμα υπολογισμού της μισθολογικής δαπάνης που οφείλει να έχει ένα εγχείρημα, με βάση τον περιορισμό για την υποχρέωση ετήσιας δαπάνης μισθοδοσίας τουλάχιστον ίσης με το 25% του κύκλου εργασιών της προηγούμενης χρήσης του, εφόσον τα συνολικά έσοδα της προηγούμενης ετήσιας χρήσης είναι μεγαλύτερα από το 300% του ετήσιου κόστους μισθοδοτικής δαπάνης ενός εργαζομένου πλήρους απασχόλησης, με βάση τον κατώτατο μισθό χωρίς επιδόματα.

Κατώτατος μισθός χωρίς επιδόματα

Κατώτατος νομοθετημένος βασικός μισθός χωρίς επιδόματα²³: μικτή αμοιβή **586,08 €**.

Μηνιαία μισθολογική δαπάνη για έναν εργαζόμενο: 586,06 € επιβαρυμένη με 25,56% εισφορές εργοδότη = **735,86 €**

Ετήσια μισθολογική δαπάνη: 735,86€ x 14 = **10.302,00 €**

Όριο ετήσιων εσόδων από το οποίο και μετά το εγχείρημα είναι υποχρεωμένο σε κατώτατο όριο μισθολογικής δαπάνης: 10.302,00 € x 300% = **30.906 €**

Ετήσια κατώτατη μισθολογική δαπάνη που οφείλει να έχει εγχείρημα με τζίρο 30.906 €: 30.906 x 25% = **7.726,50 €**

Δηλαδή εγχείρημα με τζίρο **30.906 €** υποχρεούται σε μισθολογική δαπάνη **7.726,50 €**.

---

²³ Στοιχεία Ιανουαρίου 2016

Πίνακας Ι: Διαφορές Κοιν.Σ.Επ και Συνεταιρισμού Εργαζομένων

Νομική Μορφή	Κοιν.Σ.Επ Συλλογικής και Κοινωνικής ωφέλειας	Συνεταιρισμός Εργαζομένων
Αποσκοπεί σε Κοινωνική ωφέλεια	Απαιτείται	Δεν απαιτείται
Αριθμός Μελών	≥5	≥3
Μέλη	<ul style="list-style-type: none"> Δεν επιτρέπεται η συμμετοχή ΟΤΑ, ΝΠΔΔ Η συμμετοχή νομικών προσώπων δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/3 του συνόλου των μελών. Μέλος μίας Κοιν.Σ.Επ. δεν μπορεί να είναι μέλος και άλλης Κοιν.Σ.Επ. με ίδια δραστηριότητα. 	Μόνο φυσικά πρόσωπα
Αναλογία εργαζομένων-μη μελών με εργαζόμενους-μέλη	εργαζόμενοι-μη μέλη ≤ 40%	εργαζόμενοι-μη μέλη ≤25%
Ύψος μερίδας	≥100€	
Διανομή κερδών	<ul style="list-style-type: none"> 35% αποδίδεται στους εργαζόμενους (προ φόρων) Τουλάχιστον 5% για το σχηματισμό αποθεματικού, 65% διατίθεται για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ή τη διεύρυνση της παραγωγικής τους δραστηριότητας. 	
Δαπάνη μισθωτής εργασίας	25% των εσόδων τους αποτελούν μισθοδοτική δαπάνη. (μετά το 2 ^ο χρόνο και για πάνω 30.000 € τζίρο)	
Εθελοντική εργασία μελών	Έως 16 ώρες ανά εβδομάδα	Δεν επιτρέπεται
Εθελοντική εργασία μη μελών	Ορίζεται για δράσεις που δεν παράγουν έσοδα για τον φορέα	Δεν επιτρέπεται

Περιορισμός στις πηγές ακαθάριστων εσόδων	≤ 65% από ΟΤΑ ή ΝΠΔΔ	Χωρίς περιορισμό
Ασφαλιστικές εισφορές	Η ιδιότητα του μέλους δεν δημιουργεί ατομικές ασφαλιστικές υποχρεώσεις	Υποχρεωτικά στον ΕΦΚΑ από την πρώτη μέρα δεν υπόκειται σε περαιτέρω ή άλλη παράλληλη ασφαλιστική υποχρέωση
Εργασιακές σχέσεις	Όσοι εργάζονται, έχουν εξαρτημένη σχέση εργασίας και όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την εργατική και ασφαλιστική νομοθεσία	<ul style="list-style-type: none"> • Τα μέλη αντιμετωπίζονται ως Αυτοαπασχολούμενου. • Μη μέλη μπορούν να προσλαμβάνονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας
Φορολόγηση ατομικού εισοδήματος	<ul style="list-style-type: none"> • Η ιδιότητα του μέλους δεν δημιουργεί ατομικές φορολογικές υποχρεώσεις • Εισόδημα από την ΚΟΙΝΣΕΠ, εξαρτημένης σχέσης εργασίας φορολογείται με τη κλίμακα του μισθωτού 	<ul style="list-style-type: none"> • Εισόδημα από το Συν.εργ , φορολογείται με τη κλίμακα του μισθωτού

Για την τεκμηρίωση αυτού του νόμου χρησιμοποιήθηκε υλικό από συνεντεύξεις και ομιλίες της αναπληρώτριας υπουργού εργασίας, υπεύθυνης για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, καθώς και στελεχών της Ειδικής Γραμματείας για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία.

Για τις πληροφορίες επί λογιστικών / ασφαλιστικών / φορολογικών θεμάτων ευχαριστούμε τους: Γιώργο Μιτάκη και Ανδρέα Πλουμπίδη